ВСТУПНЕ СЛОВО

Сучасний етап соціально-економічного розвитку характеризується зростанням ролі знань, інновацій та інтелектуального капіталу як ключових чинників конкурентоспроможності національних економік. У цих умовах університети поступово трансформуються з традиційних освітньо-наукових установ у багатофункціональні центри генерації, поширення та комерціалізації знань. Однією з визначальних форм такої трансформації є академічне підприємництво, яке поєднує наукові дослідження, освітню діяльність та підприємницькі ініціативи, спрямовані на створення суспільної та економічної цінності.

Академічне підприємництво розглядається сьогодні не лише як інструмент диверсифікації джерел фінансування університетів, а й як стратегічний механізм регіонального та національного розвитку, активізації інноваційних процесів, формування підприємницької культури та розвитку людського капіталу. Університети дедалі частіше стають ядром інноваційних екосистем, у межах яких виникають стартапи, спін-офф компанії, технологічні парки, бізнес-інкубатори та акселераційні програми, що сприяють трансферу знань у реальний сектор економіки.

Навчальний посібник «Академічне підприємництво» підготовлено з метою систематизації теоретичних засад, методологічних підходів та практичних інструментів розвитку академічного підприємництва в університетському середовищі. Посібник орієнтований насамперед на науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які залучені до освітньої, наукової, інноваційної та проєктної діяльності, а також до формування підприємницьких компетентностей здобувачів освіти.

Структура посібника вибудувана за принципом логічного та поступового розкриття тематики. У першій темі розглядається роль університетів у сучасному економічному розвитку та їхня функція як центрів інновацій і формування інтелектуального капіталу. Друга тема присвячена ретроспективному аналізу становлення академічного підприємництва та еволюції підприємницької моделі університету в міжнародному контексті. У третій темі акцент зроблено на ключових викликах і можливостях розвитку академічного підприємництва, зокрема питаннях академічної свободи, підприємницької культури та сталого розвитку. Четверта тема розкриває теоретичні основи підприємницької діяльності, сучасні підходи до мотивації підприємців, моделі комерціалізації результатів досліджень і механізми трансферу технологій. У п’ятій темі розглядається формування та функціонування інноваційних екосистем в

університетах, а також інтеграція підприємницької складової в освітній процес. Особливу увагу приділено взаємодії науки, освіти та бізнесу як умові ефективного розвитку інноваційного середовища.

Окремий розділ посібника (тема шоста) присвячений фінансуванню та підтримці підприємницьких ініціатив, зокрема міжнародним і державним грантам, венчурному та краудфандинговому фінансуванню, менторським програмам, а також проблематиці фінансових ризиків стартапів. Аналіз цих аспектів дозволяє сформувати у науково-педагогічних працівників цілісне бачення фінансової логіки підприємницьких проєктів та практичних інструментів управління ризиками в академічному середовищі.

Кожна тема посібника доповнена термінологічним словником, запитаннями для самоконтролю, практичними, аналітичними та кейсовими завданнями, що сприяє активному засвоєнню матеріалу та його застосуванню в освітній і науково-інноваційній діяльності. Посібник може бути використаний у процесі викладання навчальних дисциплін, розроблення освітніх програм, підготовки проєктних заявок, а також для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Сподіваємось, що представлений навчальний посібник стане корисним інструментом для розвитку академічного підприємництва в закладах вищої освіти та сприятиме формуванню інноваційно орієнтованого університетського середовища.

Тетяна ГЕЛЬЖИНСЬКА